

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21907 - Relació d'Ajuda / 20
Titulació	Grau de Treball Social - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
José Francisco Campos Vidal <i>Responsable</i> quico.campos@uib.es	11:00	13:00	Dimarts	10/09/2019	07/07/2020	D. 3 Ed. Beatriu de Pinós
Josefa Cardona Cardona jp.cardona@uib.es	10:00	11:00	Dimarts	10/09/2019	11/02/2020	D. 2 Ed. Beatriu de Pinós
Joan Albert Riera Adrover joan.riera@uib.cat	14:00	16:00	Dimarts	02/09/2019	30/06/2020	Despatx 1, Ed. Beatriu de Pinós

Contextualització

Els professionals del Treball Social desenvolupen les seves funcions en diverses situacions i contextos. Tots ells tenen un denominador comú que es converteix en condició necessària: el desenvolupament d'una relació d'ajuda emocionalment significativa amb el sistema client. És certament complex establir una relació d'ajuda significativa si el Treballador/a Social no és capaç de comprendre qui és el seu client, quin és el sistema de referència del com prové, quines creences orienten les seves vides i què manté la situació-problema. Més complex és, si cap, no tenir consciència de quin és el marc de referència des d'on escoltem i entenem als nostres clients. Aquest "des d'on" introdueix en el quefer professional un dels principals problemes de les Ciències Socials Aplicades: el sistema d'ajuda és un sistema autoreferencial i autoobservant que va construint-se a si mateix al llarg del temps. Sent així, un dels primers problemes de tota la pràctica professional serà el d'interioritzar les claus de tota relació d'ajuda i el de definir des que marc de referència es realitzarà la lectura de la "realitat": des de quin paradigma teòric-epistemològic observar, en sentit gràfic, amb quines ulleres anem a mirar. L'assignatura que es presenta vol oferir els coneixements teòrics i els instruments tècnics per capacitar als estudiants per establir una relació d'ajuda, a través d'una anàlisi profunda de les variables que es posen en joc en el transcurs d'una situació-problema, el sistema d'ajuda i la demanda concreta. Tractant-se d'una assignatura de primer any, els seus continguts tenen una intencionalitat transversal; aquests continguts seran utilitzats i ampliat en altres matèries i en propers anys acadèmics.

Professorat:

Dr. José Francisco Campos Vidal, Professor Titular d'Àrea de Treball Social i Serveis Socials. Investigador principal del Grup de Recerca "Conflicte, Canvi i Treball Social" i co-Director del Màster en Mediació de Conflictes Familiars, Civils i Mercantils, Títol propi de la UIB. Ha desenvolupat la seva docència a l'àmbit de les polítiques socials i els serveis d'atenció social a les famílies. Actualment treballa amb l'àmbit

Guia docent

de l'atenció psicosocial a les famílies, l'intervenció en situacions de crisi i la mediació i resolució de conflictes. Director del Laboratori de Mediació, Resolució de Conflictes i Orientació Familiar de la UIB.

Dr. Joan Albert Riera Adrover, Professor Ajudant. Ha desenvolupant la tesi doctoral amb el tema dels factors generadors de confiança a la relació entre clients i mediadors, a l'àmbit de la mediació familiar. Investigador membre del Grup de Recerca "Conflicte, Canvi i Treball Social" i del Laboratori de Mediació, Resolució de Conflictes i Orientació Familiar de la UIB.

Requisits

Aquesta assignatura no té requisits específics previs en el que fa referència a coneixements i habilitats.

Recomanables

Tot i que l'assignatura no té de requisits previs, és important assenyalar que la participació activa, la col·laboració i el compromís amb l'aprenentatge són requisits i condicions imprescindibles per aconseguir les competències assenyalades en l'assignatura. Per tant, els alumnes hauran de realitzar un esforç i compromís, prenent consciència que són els veritables protagonistes i responsables el seu procés d'aprenentatge.

Competències

Específiques

- * CE7. Capacitat de promoure el creixement, desenvolupament i independència de les persones per facilitar l'enfortiment de les habilitats de relació interpersonal i millorar les seves condicions de vida.
- * CE15. Capacitat de preparar i participar en les reunions de presa de decisions a fi de defensar millor els interessos del sistema client.

Genèriques

- * CG5. Capacitat d'establir relacions professionals, identificant necessitats, dificultats, problemes, i conflictes, a fi d'identificar la forma més adequada d'intervenció.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

- 1.. LA RELACIÓ D'AJUDA
 - 1.1 Què és la relació d'ajuda?
 - 1.2 El sistema d'ajuda com a relació i trobada personal
 - 1.3 Escolta, comprensió i empatia

Guia docent

1.4 Què és un problema i com es forma. Quan la solució és el problema i el fenomen més del mateix.

2.. LA RELACIÓ D'AJUDA COL.LABORATIVA

2.1 La Relació d'ajuda: una perspectiva conceptual i pragmàtica

2.2 La dimensió relacional del Treball Social

2.3 Principis i criteris per un Treball Social Relacional

2.4 La Relació d'ajuda fonamentada amb l'aliança

2.5 La Relació d'ajuda fonamentada amb la cooperació. Criteris.

2.6 La relació entre el professional i el client

3.. LES PERSPECTIVES TEÒRIQUES I PRAGMÀTIQUES SOBRE LA NATURALESIA DE LA RELACIÓ D'AJUDA

3.1 Biofísic

3.2 Psicoanalític

3.3 Conductista

3.4 Cognitiu

3.5 Humanista

3.6 Model Sistèmic

4.. LA PERSPECTIVA SISTÈMICA I LES SEVES IMPLICACIONS EN LA RELACIÓ D'AJUDA

4.1 Teoria de la comunicació humana

4.2 Axiomes de la comunicació

4.2.1 La impossibilitat de no comunicar

4.2.2 Els nivells de contingut i relació

4.2.3 La puntuació de la seqüència de fets

4.2.4 Comunicació digital i analògica

4.2.5 Interacció simètrica i complementària

4.3 Meta comunicació

4.4 La diferència com a font d'informació

4.5 La circularitat de les pautes de comunicació

5.. TEORIA GENERAL DE SISTEMES

5.1 Definició i classes de sistemes

5.2 Sistema, subsistema i suprasistema

5.3 Sistemes oberts i tancats

5.4 Propietats dels sistemes oberts

5.4.1 Objectiu

5.4.2 Totalitat

5.4.3 Equifinalitat

5.4.4 Autoorganització

5.5 Retroalimentació positiva i negativa

5.6 Homeòstasi i morfogènesis

6.. ESTRUCTURA FAMILIAR

6.1 La família com a sistema relacional

6.2 Els subsistemes de la família

6.3 Classes de límits: difús, clar i rígid

6.4 Aliances i coalicions

6.5 Regles familiars

6.6 Mites familiars

6.7 Lleialtats familiars i delegacions

6.8 Registre de mèrits

Guia docent

- 6.9 Parentalització
- 6.10 Triangulació
- 6.11 Parentalitat i conjugalitat

7.. CICLE VITAL DE LA FAMÍLIA

- 7.1 Transició i canvi
- 7.2 Etapes del cicle vital
 - 7.2.1 Període de galanteig
 - 7.2.2 Construcció de la parella
 - 7.2.3 Naixement dels fills
 - 7.2.4 Període intermedis
 - 7.2.5 La família trampolí
 - 7.2.6 Retir de la vida activa

8.. HABILITATS BÀSIQUES EN LA RELACIÓ D'AJUDA

- 8.1 Habilitats d'escolta: actitud general d'escolta, atenció a l'explícit, atenció a la comunicació no verbal i atenció a la resposta experimentada pel treballador/a social.
- 8.2 Facilitadores de l'activitat narrativa del client: facilitadores no verbals i d'intervenció verbal mínima, parafrasejar, reflectir empàticament, recapitular i el silenci.

Metodologia docent

La metodologia combinarà procediments convencionals d'anàlisi de temes i aplicació pràctica dels continguts d'aquests, a l'aula i al laboratori de pràctica

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classe magistral	Grup gran (G)	Per mitjà de les exposicions de continguts fetes pel professor i de la discussió de les lectures fetes pels alumnes, es pretén que l'alumne analitzi i compregui els continguts bàsics de cada tema.	23
Classes teòriques	Estudi de casos	Grup gran (G)	Anàlisi de casos relacionats amb sistemes familiars en dificultats. Anàlisi de casos relacionats amb modalitats bàsiques de relació d'ajuda	6
Classes pràctiques	Laboratori de pràctica	Grup mitjà (M)	Aprenentatge basat en problemes i estudi de casos relacionats amb modalitats bàsiques de relació d'ajuda mitjançant l'ús de role-playing i videogravació de la pràctica dels estudiants Anàlisi d'estructures familiars mitjançant la construcció de genogrames.	14
Avaluació	Examen	Grup gran (G)	L'alumne realitzarà un examen parcial d'avaluació durant l període d'avaluació complementaria. L'examen tindrà una duració de dues hores	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants

Guia docent

si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Genograma familiar	Els estudiants elaboraran el genograma tri generacional de la seva família, el qual ha de reflexar l'estructura, les relacions i les informacions relacionades amb el mateix. Una vegada elaborat, es farà una descripció escrita del mateix i una interpretació de les informacions més rellevants. Aquest treball serà entregat el dia 20/05/19	25
Estudi i treball autònom individual	Preparació de lectures i temes per a l'avaluació	Mitjançant de les explicacions del professor i de l'anàlisi i estudi de les lectures, l'alumne haurà de fer una assimilació comprensiva dels continguts de l'assignatura.	40
Estudi i treball autònom individual	Preparació de lectures per a la confecció de protocols d'estudi i d'intervenció	Lectures autònomes seleccionades pel professor destinades a oferir suport documental per a la confecció dels protocols d'estudi i d'intervenció per a les sessions de pràctiques.	20
Estudi i treball autònom individual	Registre de la Pràctica	Confecció setmanal de registre de l'activitat pràctica desenvolupada a l'espai de Laboratori de la Pràctica	20

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Laboratori de pràctica

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Aprenentatge basat en problemes i estudi de casos relacionats amb modalitats bàsiques de relació d'ajuda mitjançant l'ús de role-playing i videogravació de la pràctica dels estudiants Anàlisi d'estructures familiars mitjançant la construcció de genogrames.
Criteris d'avaluació	Les classes de Laboratori són obligatòries i no recuperables. L'estudiant haurà d'assistir, com a mínim, al 85%

Guia docent

de l'experimentació pràctica. La no participació activa en el rol de Treballador Social i la no entrega del registre de la sessió pràctica equival a una avaluació negativa i no recuperable.

Percentatge de la qualificació final: 1% amb qualificació mínima 5

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	L'alumne realitzarà un examen parcial d'avaluació durant el període d'avaluació complementaria. L'examen tindrà una duració de dues hores
Criteris d'avaluació	Durant el semestre, l'alumne realitzarà un examen al període d'avaluació complementaria. Criteris d'avaluació: Superar el mínim del 50% de respostes correctes de cada examen de resposta breu, dins el període d'avaluació complementaria

Percentatge de la qualificació final: 39% amb qualificació mínima 5

Genograma familiar

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els estudiants elaboraran el genograma tri generacional de la seva família, el qual ha de reflexar l'estructura, les relacions i les informacions relacionades amb el mateix. Una vegada elaborat, es farà una descripció escrita del mateix i una interpretació de les informacions més rellevants. Aquest treball serà entregat el dia 20/05/19
Criteris d'avaluació	Cada estudiant desenvoluparà el genograma tri generacional de la seva família d'origen, seguint els criteris definits a l'obra de Carter, B. i McGoldrick, M.

S'entregarà dins del període d'avaluació continua: 25/5/20

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Preparació de lectures per a la confecció de protocols d'estudi i d'intervenció

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Lectures autònomes seleccionades pel professor destinades a oferir suport documental per a la confecció dels protocols d'estudi i d'intervenció per a les sessions de pràctiques.
Criteris d'avaluació	Superar el mínim del 50% de respostes correctes de cada prova de resposta breu, Primera lectura: Carter, B. i McGoldrick, M. (2000). <i>Genogramas en la Evaluación Familiar</i> . Barcelona: Gedisa. La prova d'avaluació es durà a terme dins del període d'avaluació continua: 20/04/20 Segona lectura: Bermejo, J.C. (2012). <i>Empatía terapéutica</i> . Bilbao: Desclée de Brouwer. Data d'avaluació: 18/05/20

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Guia docent

Registre de la Pràctica

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Confecció setmanal de registre de l'activitat pràctica desenvolupada a l'espai de Laboratori de la Pràctica
Criteris d'avaluació	Registre sistemàtic del contingut de les sessions de Laboratori de Pràctica. Aquest registre es durà a terme aplicant la plantilla de registre facilitada pels docents. Entrega del registre el dia del l'examen, dins del període d'avaluació complementària

Percentatge de la qualificació final: 10% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- Belard, A. y Ferrer, M. (1998). *El ciclo de la vida. Una versión sistémica de la familia*. Bilbao:Desclée de Brouwer.
- Bermejo, J.C. (2012). *Empatía terapéutica*. Bilbao:Desclée de Brouwer.
- Bermejo, J.C. (2010). *Introducción al Counselling*. Bilbao:Desclée de Brouwer.
- Carter, B. i McGoldrick, M. (2000). *Genogramas en la Evaluación Familiar*. Barcelona: Gedisa.
- Perpiñá, C. (Coord). (2014). *Manual de la entrevista psicológica. Saber escuchar, saber preguntar*. Madrid: Pirámide
- Watzlawick, P. et. alt. (1981). *Teoría de la Comunicación Humana*. Barcelona: Herder .

Bibliografia complementària

- Erskine, R. Moursund, J. y Trautman, R. (2012). *Más allá de la Empatía*. Bilbao:Desclée de Brouwer.
- Fernández Liria, A. y Rodríguez Vega, B. (2004). *Habilidades de entrevista para psicoterapeutas*. Bilbao:Desclée de Brouwer.
- Madrid Soriano, J. (2005). *Los procesos de la relación de ayuda*. Bilbao:Desclée de Brouwer.
- Pinsker, H. (2002). *Introducción a la Psicoterapia de Apoyo*. Bilbao:Desclée de Brouwer.
- Watzlawick, P. et. alt. (1982). *Cambio*. Barcelona: Herder.

